

Формування готовності вчителів природничих дисциплін до розвитку академічної обдарованості гаршокласників на засадах інтегративного підходу

**Ващук
Олена Василівна**

**Спеціальність 13.00.04. –
теорія та методика професійної
освіти**

Проблема готовності педагогів виявляти і розвивати академічну обдарованість

- належить до пріоритетних завдань соціальної програми нашої держави,
- зумовлює актуальність теоретичної і практичної їх розробки на рівні педагогіки і методики,
- вироблення методичних і організаційних підходів до підготовки вчителя в умовах післядипломної освіти та самоосвіти,
- набуває значущості у процесі педагогічної діяльності.

Актуальність дослідження

Суперечності

зростаючі потреби суспільства у вирішенні проблем розвитку академічної обдарованості учнів

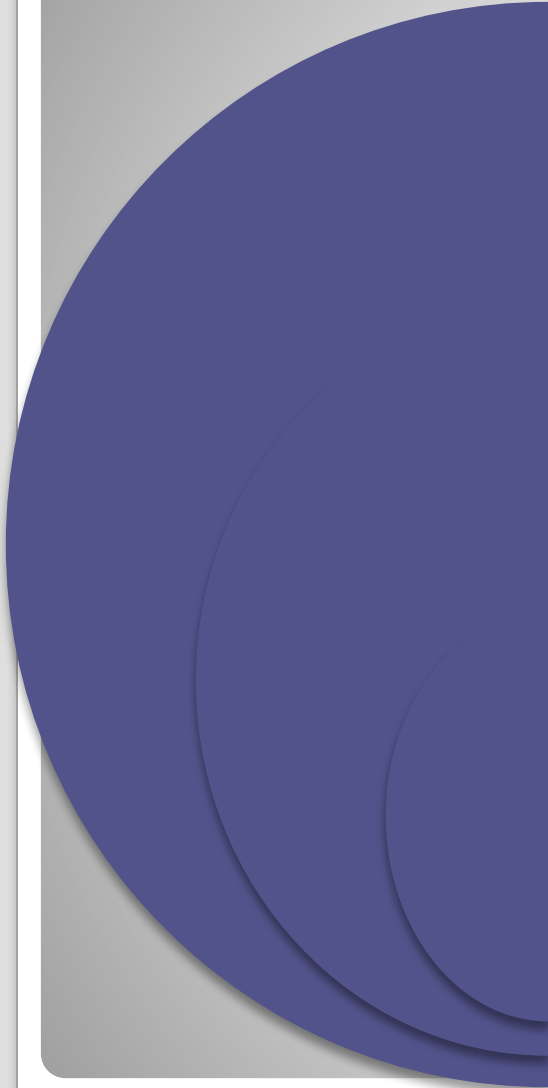
недостатня орієнтація професійної підготовки на здійснення такої діяльності

можливості педагогічного процесу розвитку здібностей академічно обдарованих учнів в освітніх установах

неготовність значної частини вчителів до здійснення відповідної діяльності

необхідністю підготовки педагогів до роботи з академічно обдарованими школярами в умовах неперервної освіти

недостатня науково-методична забезпеченість цієї підготовки

Об'єкт дослідження – професійна підготовка вчителів природничих дисциплін до розвитку академічної обдарованості старшокласників.

Предмет дослідження – зміст, форми, методи підготовки вчителів природничих дисциплін до розвитку академічної обдарованості старшокласників в умовах неперервної освіти.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити модель підготовки вчителів природничих дисциплін до розвитку академічної обдарованості старшокласників на засадах інтегративного підходу.

Завдання дослідження

1. Визначити мету дослідження.
2. Сформулювати гіпотезу.
3. Вибрати методи дослідження.
4. Зібрати дані.
5. Проаналізувати дані.
6. Сформулювати висновки.
7. Оформити звіт.
8. Презентувати результати.

Наукова новизна та теоретичне значення

вперше

науково обґрунтовано та розроблено модель підготовки вчителів природничих дисциплін до розвитку академічної обдарованості старшокласників на засадах інтегративного підходу, що має такі компоненти: змістово-інформаційний, операційний, організаційний, контрольо-оцінний; визначено структуру, окреслено критерії, показники та рівні готовності вчителя

удосконалено

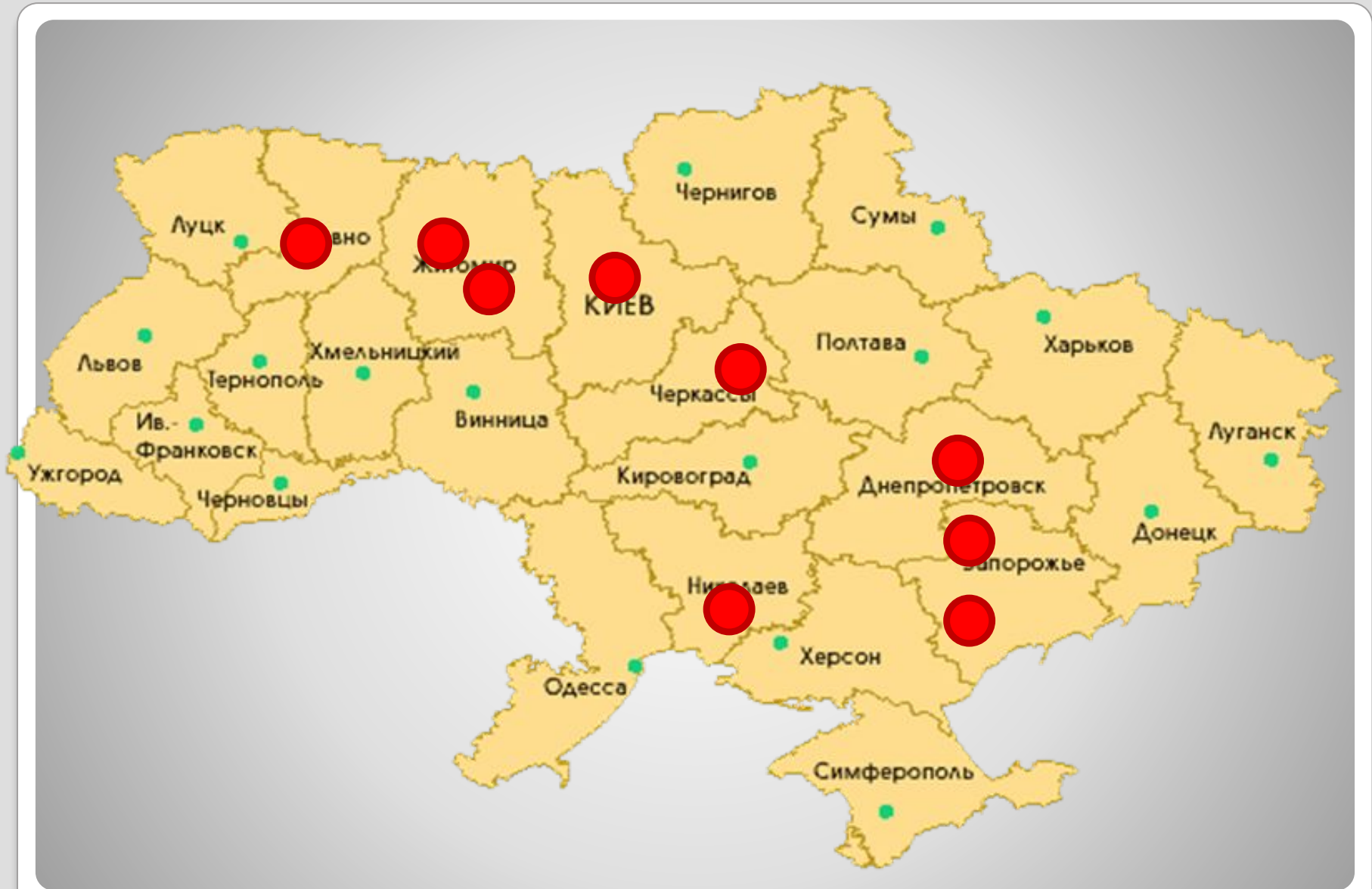
зміст, форми і методи підготовки вчителя в міжкурсовий період у визначеному напрямі; систематизовано навчально-методичний інструментарій; *уточнено* базові поняття дослідження «академічна обдарованість», «ознаки академічної обдарованості», «прояви академічної обдарованості»

подальшого розвитку набули положення щодо вдосконалення теорії та методики підготовки вчителя до розвитку академічної обдарованості старшокласників в умовах неперервної освіти, що реалізується шляхом **інтеграції формальної** (мережа післядипломної освіти), **неформальної** (методичні структури різних рівнів, творчі групи) та **інформальної** (самоосвіта) форм освіти

Практичне значення

- Розроблено авторську навчальну програму курсів з підвищення рівня готовності педагогів до роботи з академічно обдарованими старшокласниками в умовах післядипломної педагогічної освіти та інструктивно-методичні матеріали для самоосвіти;
- Реалізовано авторський курс «Підготовка вчителя до розвитку академічної обдарованості старшокласників», методичні рекомендації до нього,
- Реалізовано інструктивно-методичні матеріали «Академічна обдарованість старшокласників: сутність, структура, технології розвитку», «Вчителю про академічну обдарованість учнів», «Діагностика та супровід академічно обдарованого учня»
- Експериментально перевірено ефективність реалізації запропонованої моделі.

Експериментальна база дослідження

Академічна обдарованість

інтегральна характеристика особистості, що ґрунтується на складній поліфункціональній системі психологічних та психофізіологічних властивостей індивіда і реалізується через успішну діяльність, що проявляється в неординарних досягненнях у навчанні, швидкості та легкості засвоєння великих обсягів знань, високих показниках успішності з усіх предметів або з окремих навчальних дисциплін.

Готовність вчителя до розвитку академічної обдарованості старшокласників

інтегративна характеристика вчителя, що відображає рівень його підготовки щодо ідентифікації та створення комфортних умов для всебічного гармонійного розвитку та самореалізації академічно обдарованої особистості.

Ядром цього виду готовності визначено освоєні цінності вчительської професії, які ґрунтуються на професійно значущих знаннях, уміннях, навичках, способах діяльності.

**Формування готовності вчителів природничих
дисциплін до розвитку академічної
обдарованості старшокласників**

**цілеспрямований неперервний процес
підготовки учителів, що сприяє
підвищенню рівня готовності педагогів
до діагностики та розвитку академічної
обдарованості особистості.**

**У структурі готовності вчителя природничих
дисциплін до розвитку академічної
обдарованості старшокласників виокремлюємо
компоненти:**

***Аксіологічно-
мотиваційний***

***Особистісно-
креативний***

***Когнітивно-
пізнавальний***

***Процесуально-
діяльнісний***

Рефлексивний

Рівні готовності вчителів природничих дисциплін до розвитку академічної обдарованості старшокласників

Середній рівень –
емпірично-імітативний

Достатній рівень –
моделювально-конструктивний

Високий рівень –
продуктивно-творчий

Використання інтегративного підходу

**підготовка
вчителів до
розвитку
академічної
обдарованості
старшокласників**

- Для визначення структури і логіки процесу підготовки
- Інтеграція освітньої роботи методичних структур різних рівнів
- Впровадження інтегративного курсу в ІППО, з метою актуалізації психолого-педагогічних, методичних, спеціальних та загальноосвітніх знань педагогів

**як базовий при
роботі учителів з
академічно
обдарованими
старшокласниками**

- Розуміння цілісності особистості дитини, що формується, цілісності процесу навчання
- Оволодіння педагогічними технологіями інтегрованого навчання
- Формування умінь встановлювати зв'язки між знаннями шляхом дидактичного обґрунтування та перетворення реально існуючих зв'язків між поняттями, явищами, науками, завдяки взаємопроникненню дисциплін, використання спільних методів та прийомів

Використання інтегративного підходу у підготовці вчителя

Компоненти моделі формування готовності вчителя природничих дисциплін до розвитку академічної обдарованості старшокласників на засадах інтегративного підходу

Ціле-мотиваційний

Змістово-інформаційний

Операційний

Організаційний

Контрольно-оцінний

Результативний

Соціальне замовлення підготовка вчителя, здатного розвивати академічну обдарованість старшокласників

Мета підготовки: формування готовності вчителя природничих дисциплін до розвитку академічної обдарованості старшокласників

Інтеграція принципів:
системності та цілісності, наступності та неперервності, інтерактивності, інноваційності, варіативності, продуктивності

Теоретичні засади формування готовності:
філософія освіти; фундаментальні теорії особистості і діяльності; теоретичні засади та концепції природничої освіти; сучасні теорії обдарованості (Дж. Рензуллі, Г. Гарднер, Дж. Фельдхьюсен, В. Шадриков, Н. Лейтес, О. Матюшкін), теорія здібностей (Б. Теплов)

Наукові підходи:
аксіологічний, андрагогічний, акмеологічний, системний, функціонально-психологічний, особистісно орієнтований, компетентнісний, продуктивний
Інтегративний підхід
як методологічна основа моделі

Зміст
ово-
інфор-
мацій-
ний

Зміст підготовки:
Інтегрований спецкурс “ Підготовка вчителя до розвитку академічної обдарованості старшокласників “
Тематичні засідання педагогічних рад, МК, ТГ
Самоосвітня діяльність

Операц-
ійний

Форми, методи, засоби навчання:
традиційні: лекції, самоосвіта;
інноваційні: індивідуальні проекти, майстер-класи, ведення портфоліо, аукціони педагогічних ідей, визначення рейтингів.

Організаційний

Етапи підготовки: мотиваційно-аксіологічний, конструктивно-діяльнісний, результативно-аналітичний (рефлексивний).

Контрольно-оцінний

Методи контролю, оцінки, корекції: вхідне і вихідне діагностування, захист авторських проектів, рейтинг, ведення портфоліо, самопрезентація досвіду, анкетування

Результативний

сформована готовність вчителя природничих дисциплін до розвитку академічної обдарованості старшокласників

Готовність вчителя до розвитку академічної обдарованості старшокласників

Аксіологічно-мотиваційний компонент

Розуміння цінності педагогічної професії і важливості розвитку обдарувань кожної особистості, духовна ціннісно-світоглядна орієнтація. Внутрішня мотивація, особистісна зорієнтованість на саморозвиток, самовдосконалення.

Особистісно-креативний компонент

Знання

Методичні

Педагогічні

Науково-дослідницькі

Когнітивно-пізнавальний компонент

Психологічні

Фахові

Загальноосвітні

Процесуально-діяльнісний компонент

Уміння

Гностичні

Організаторські

Проектувальні

Комунікативні

Рефлексивний компонент

здатність здійснювати рефлексію своєї особистісної діяльності, оцінювати та коригувати її, осмислювати досвід та формувати власну методику роботи.

Конструктивні

Рівні	ЕГ				КГ			
	До експ.		Після експ.		До експ.		Після експ.	
	Абс. знач.	%	Абс. знач.	%	Абс. знач.	%	Абс. знач.	%
Високий	28	9,5	118	40,3	28	9,4	73	24,6
Достатній	107	36,6	131	44,7	108	36,4	117	39,4
Середній	158	53,9	44	15,0	161	54,2	107	36,0
Разом	293	100	293	100	297	100	297	100

Розподіл учителів експериментальних та контрольних груп за рівнем готовності до розвитку академічної обдарованості старшокласників на початку та наприкінці формувального етапу експерименту

**Формування готовності
вчителів природничих
дисциплін до розвитку
академічної обдарованості
старшокласників на засадах
інтегративного підходу**

Дякую за увагу!

Ващук Олена Василівна

**Спеціальність 13.00.04. –
теорія та методика професійної
освіти**